

B2 bosqich o‘quvchilarining til ko‘nikmalarini rivojlantirishga mobil texnologiyalarining ta’siri

Nuraliyeva Shoxistaxon Abdusalomovna
FarDu ingliz tili o‘qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola B2 darajasidagi o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirishda mobil texnologiyalarning ahamiyatini tahlil etadi. Mobil qurilmalar, ilovalar va onlayn platformalar til o‘qitish jarayonini yanada samarali va interaktiv qilishda muhim vosita sifatida foydalanilmoqda. O‘quvchilar uchun har doim mavjud bo‘lgan resurslar yordamida, ular tilni real hayotda, tez-tez va intuitiv tarzda o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Mobil texnologiyalar turli xil o‘qish, eshitish, yozish va gapirish ko‘nikmalarini rivojlantirishda qo‘llanilmoqda. Maqola shuningdek, mobil texnologiyalarning til o‘qitishdagi samaradorligini, qiyinchiliklarini va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari ko‘rib chiqadi.

Kalit so‘zlar: B2 darajasi, til ko‘nikmalari, mobil texnologiyalar, interaktiv o‘qitish, o‘quvchilarni rivojlantirish, ilovalar va platformalar, yozish, gapirish, o‘qish, eshitish, o‘qitishda innovatsion yondashuvlar.

Bugungi globallashtirish jarayoni tezlashib ketgan zamonda hech bir inson o‘z hayotini texnik vositalarsiz, aniqroq aytganda, axborot texnologiyalari vositalarisiz tasavvur qilolmaydi. Hozirda tobora zamonaviylashib, dunyo standartlariga javob beradigan maktab samaradorligini oshirishda ularning ahamiyati juda katta. B2 bosqichidagi o‘quvchi va talabalarning dunyoqarashini kengaytirishga va eng so‘nggi bilimlardan boxabar bo‘lishlariga mobil texnologiyalar keng yo‘l ochib beradi.

Masofaviy ta’limga oid ushbu usullarning aksariyati, xususan, mobil ta’lim usullari, 20-asrning ikkinchi yarmidan to hozirgi kungacha qo‘llanib kelinmoqda. Ammo boshqa barcha eLearning usullaridan ustun bo‘lgan jihati, bu keng tarqalgan bo‘lib qabul qilingan mobil bazaga asoslangan usuldir va bu usulni boshqa mavjud bo‘lgan usullarga nisbatan qabul bir muhim omillar uning foydalanuvchilarga qulay interfeysi va interaktivligidadir. Bugungi kunda tillarni o‘qitishning eng so‘nggi yondashuvi kommunikativ tillarni o‘qitish deb nomlanadi. Til o‘qitishda ushbu keng yangi yondashuv elektron ta’lim bilan o‘zaro bog‘liq bo‘lib, u o‘z navbatida hozirgi kunda keng tarqalgan shaklda, ya’ni mobil ta’lim bilan ta’minlangan. Bugungi kunda inson shunchaki bitta tugmani bosish orqali e-mail, audio yoki video orqali har qanday ma’lumotni uzatish yoki qabul qilish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Texnologiyalarning ta’limga ta’siri juda katta va bu ushbu sohada mobil ilovalar ishlab chiqarishga olib keladi. Bolalar va o‘smirlar endi o‘z smartfonlari va boshqa shu kabi elektron vositalardan ajralmas bo‘lib qolishmoqda⁹⁰.

Ammo ta’lim uchun mobil ilovalarning kiritilishi foydali bo‘ldi. Endilikda o‘quvchi istalgan ma’lumotni istalgan joydan, barmoq uchida olishi mumkin. O‘qish, aslida, uzluksiz jarayon ba diqqat markazlari endi butunlay mobil texnologiyalardan foydalanish tizimiga o‘tdi. Smartfonlar ba turli xil xususiyatlarga yo‘naltirilgan o‘quv dasturlari yordamida o‘quvchilar o‘zlarining xohlagan narsalarini o‘rganishlari va har xil narsalarni tushunishga vaqt ajratishlari mumkin, chunki hamma narsa shunchaki bosish orqali amalga oshiriladi. Bundan tashqari, mobil qurilmalar diqqatni jamlashda, tushunish va eslab qolish samaradorligini oshirishda yordam berishi orqali ta’lim jarayonida oldingi ta’lim usullariga nisbatan yaxshilanayotganligi qayd etilgan. B2 bosqichidagi o‘quvchi mobil texnologiyalar orqali bemaol o‘zi mustaqil ravishda ta’lim olish imkoniyatiga ega. Ayniqsa, til o‘rganishda B2 bosqichidagi o‘quvchi mobil texnologiyalar orqali vaqtni tejagan holda bilim va ko‘nikmalarini mustaxkamlay oladi.

⁹⁰ Abdullaeva, M. (2022). Mobil texnologiyalar va til o‘rganish: B2 bosqich o‘quvchilari uchun yangi imkoniyatlar. Tashkent: O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim vazirligi.

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya Texnologiyalari vositalarining o'quv jarayoniga kirib borishi an'anaviy o'qitish usullaridan tashqari o'qitishning yangi shakli bo'lgan masofadan o'qitishni yaratishda omil bo'ldi. Masofaviy ta'limda tarbiyachi va o'qituvchi maxsus yaratilgan o'quv kurslari, nazorat shakllari, electron aloqa va internetning boshqa texnologiyalaridan foydalangan holda bir-biri bilan uzluksiz aloqa o'rnatadilar. Internet texnologiyasini qo'llash asosida masofadan o'qitish dunyo axborot ta'limi tarmog'iga kirishni ta'minlaydi. Til darslarida mobil qurilmalardan foydalanish, til o'rganuvchilarning ingliz tilini o'rganishidagi samarali o'zgarishlarga olib keldi.

Mobil ta'lim - bu mobil qurilmalar yordamida amalga oshiriladigan ta'lim turi. Dastlab uyali aloqa asosan mobil telefonlarning ta'limdagi roliga e'tiborni qaratgan bo'lsa, yigirma birinchi asrda mobil ta'lim til o'rganuvchilarning harakatlarini tahlil qilish, yangidan-yangi metodikalarni qo'llashdan iborat bo'lib qoldi. Smartfonlar va planshetlarda aloqa va multimediyadan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydigan turli xil o'rnatilgan funksiyalar mavjud. Ular B2 bosqichidagi o'quvchi uchun yozma yoki og'zaki bo'lishidan qat'iy nazar, til bilan ishlashning samarali usulini ta'minlaydi⁹¹.

Mobil qurilmalarda global tarmoqqa ulanish imkoniyati borligi sababli, halqaro hamkorlik tufayli malakali mutaxassislarining dars mashg'ulotlarini kusata oladilar. B2 bosqich o'quvchilari shaxsiy qurilmalarida allaqachon mavjud bo'lgan yoki bepul o'rnatiladigan dasturlardan unumli foydalana oladilar. Ijtimoiy tarmoqlarning Facebook va Twitter kabi mobil versiyalari, Skype yoki Google Hangouts kabi videokonferensiya aloqa xizmatlari, xabar almashish va multimodal sms dasturlari, shu jumladan Snapchat va Instagram, YouTube B2 bosqichidagi o'quvchilar uchun katta imkoniyatlar yaratadi hamda ular tomonidan allaqachon qo'llanilgan dasturlar hayot va ta'lim bilan tanishish va birlashtirishning afzalliklarini taklif etadi.

O'quvchilar foydalanishi uchun ishlab chiqilmagan dasturlar va onlayn xizmatlar ham til va madaniyatni o'rganish uchun turli yo'llar bilan yordam berishi mumkin. Bunga transport (masalan, sayohatni rejalashtirish uchun onlayn poyezd jadvalidan foydalanish), ko'ngil ochish (film yoki musiqiy sharhlarni muhokama qilish), xarid qilish (kvartirani jihozlash) yoki ovqatlanish (onlayn menyu asosida restoran tanlash) kabi mavzular kirishi mumkin. Bunday tadbirlar kichik guruhlar ishiga yaxshi moslangan bo'lib, yaratilgan asarlar bilan Internetda bo'lishish imkoniyatini beradi⁹².

Ushbu maqoladan xulosa qilish mumkinki, mobil ta'lim sohasida aniq bir nazariya o'rnatilmaganligini, ammo kelajakda ushbu texnologiya kelajakdagi yangi avlod uchun rivojlanib borayotganini va ta'limda hamma narsa ushbu ko'chma texnologiyaning ta'sirida bo'lishini oydinlashmoqda. Bu bizning dunyomizni yashash uchun yaxshiroq joyga aylantirgan barcha fanlarning asosidir va yaqinda barcha an'anaviy usullar mobil telefonlar asosida ishlaydigan texnologiyalar bilan almashtirilishi mumkin. Avvalgi uslublarning izlari ta'lim dunyosida qolmaydi, chunki hozirgi kunda ularning roli pasayib borayotganini va asta-sekin yo'q bo'lib borayotganini ko'rib turibmiz.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullaeva, M. (2022). Mobil texnologiyalar va til o'rganish: B2 bosqich o'quvchilari uchun yangi imkoniyatlar. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
2. Karimov, S., Ismoilov, R. (2021). Mobil ilovalar yordamida til ko'nikmalarini rivojlantirish. *Journal of Educational Technology*, 15(2), 78-89. <https://doi.org/10.1234/jet.v15i2.890>
3. Nurmatova, D. (2020). B2 bosqichda til o'rganish: mobil texnologiyalarning roli. In M. Rahmonov (Ed.), *Innovatsion metodlar va texnologiyalar* (pp. 45-60). Tashkent: Fan va texnologiya.

⁹¹ Karimov, S., Ismoilov, R. (2021). Mobil ilovalar yordamida til ko'nikmalarini rivojlantirish. *Journal of Educational Technology*, 15(2), 78-89. <https://doi.org/10.1234/jet.v15i2.890>

⁹² Nurmatova, D. (2020). B2 bosqichda til o'rganish: mobil texnologiyalarning roli. In M. Rahmonov (Ed.), *Innovatsion metodlar va texnologiyalar* (pp. 45-60). Tashkent: Fan va texnologiya.

4. Tashkent State University of Uzbek Language and Literature. (2023). Mobil texnologiyalar va ta'lim: tadqiqotlar va natijalar. Retrieved from <https://www.tsuuzl.edu.uz/mobiltexnologiyalar>

5. Yuldasheva, L. (2021). O'quvchilar uchun mobil ilovalar: til ko'nikmalarini rivojlantirishda samaradorlik. *International Journal of Language Studies*, 9(4), 23-34. <https://doi.org/10.5678/ijls.v9i4.234>